

<http://pfirs.org/?p=803&language=uk>.

5. Про концесію: Закон України від 3 жовтня 2019 року № 155-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 48. Ст.325.

6. В Україні розбудовується мережа швидкісних доріг: інформація з сайу Укравтодору від 30.01.2020. URL: https://ukravtodor.gov.ua/press/news/v_ukraini_rozbudovuietsia_merezha_shvydkisnykh_dorih.html.

7. На 300 об'єктах розпочалися будівельні роботи — в Україні стартувало «Велике будівництво». Інформація Департаменту комунікацій Секретаріату Кабінету Міністрів України, від 02 березня 2020 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/na-300-obyektah-rozpochalysya-budivelni-roboti-v-ukrayini-startovalo-velike-budivnictvo>.

Микола Пищида,
здобувач кафедри
адміністративного та митного права
Університету митної справи та фінансів

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕВІРКИ ДЕКЛАРАЦІЙ КАНДИДАТА НА ПОСАДУ СУДДІ

Аналіз статей Закону «Про судоустрій та правовий статус суддів», які регламентують здійснення спеціальної перевірки кандидата на посаду судді, а саме ст.ст. 74-76, дає можливість виокремити одну із форм (видів) такої перевірки - перевірка декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, поданої кандидатом на посаду судді та перевірка декларації родинних зв'язків кандидата на посаду судді [1].

Про серйозність та значущість даного етапу добору на посаду судді свідчить законодавчо передбачена можливість недопуску до подальшого етапу добору на посаду судді у випадку виявлення інформації, що свідчить про невідповідність кандидата на посаду судді при будь-якій формі такої перевірки.

Тому нижче визначимо особливості такої перевірки стосовно кандидатів на посаду судді та звернемо увагу на окремі аргументи щодо її удосконалення. В цілому зазначимо, що організаційне забезпечення проведення спеціальних перевірок кандидатів на посаду судді здійснює відділ з питань проведення спеціальних перевірок кандидатів на посаду судді департаменту з питань суддівської кар'єри секретаріату Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (далі – ВККСУ).

Щодо процедури перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, поданої кандидатом на посаду судді як однієї із форм спеціальної перевірки зазначимо наступне. У відповідності до ст. 75 Закону «повна перевірка декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, поданої кандидатом на посаду судді, здійснюється відповідно до закону центра-

льним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику, та полягає у з'ясуванні достовірності задекларованих відомостей, точності оцінки задекларованих активів, перевірки на наявність конфлікту інтересів та ознак незаконного збагачення» [1]. Така перевірка здійснюється Національним агентством з питань запобігання корупції, в межах повноважень даного органу, визначених в ст. 11 Закону України «Про запобігання корупції» та відповідно до Порядку проведення контролю та повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, затвердженому Наказом Національним агентством з питань запобігання корупції від 15.04.2020 № 144/20 [2]. Однак, відповідно до даного Порядку повна перевірка декларацій здійснюється щодо декларацій, відібраних Національним агентством у порядку черговості на підставі оцінки ризиків, в тому числі з таких підстав, визначених Законом, зокрема щодо декларацій поданих службовою особою, яка займає відповідальне та особливо відповідальне становище, або займає посаду, пов'язану з високим рівнем корупційних ризиків. Тобто, аналіз норм даного Порядку дає можливість засвідчити, що повна перевірка декларацій може здійснюватись відносно діючого судді, як особи, яка займає посаду, пов'язану з високим рівнем корупційних ризиків а не відносно кандидата на посаду судді, що протирічить нормам Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, і внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 р. № 171 [3].

Для усунення колізій даних норм п. 1 ч.2 Розділу II. «Порядок проведення повної перевірки декларацій» Порядку проведення контролю та повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, затвердженому Наказом НАЗК від 15.04.2020 № 144/20 викласти в такій змінній редакції: *«декларація подана службовою особою, яка займає відповідальне та особливо відповідальне становище, або займає посаду, пов'язану з високим рівнем корупційних ризиків; а також декларація особи, яка претендує на дану посаду або приймає участь у конкурсі на дану посаду»*.

Слід зауважити, що до складових предмета повної перевірки декларації віднесено: з'ясування достовірності задекларованих відомостей; з'ясування точності оцінки задекларованих активів; перевірка на наявність конфлікту інтересів; перевірка на наявність ознак незаконного збагачення або необґрунтованості активів. Також слід відмітити, що ст. 72 Закону визначено строк повної перевірки такої декларації - протягом тридцяти днів з дня її подання кандидатом на посаду судді [1].

Окремим напрямком спеціальної перевірки є перевірка декларації родинних зв'язків кандидата на посаду судді, яку відповідності до ст. 71 Закону

має обов'язково подати до ВККСУ кандидат на посаду судді разом із заявою про участь у доборі на посаду судді шляхом заповнення на офіційному веб-сайті ВККСУ форми, що визначається ВККСУ. Основною метою заповнення декларації родинних зв'язків кандидата на посаду судді є оприлюднення відомостей про осіб, з якими у судді є родинні зв'язки, місця їх роботи (проходження служби), займані ними посади, якщо такі особи є або протягом останніх п'яти років перебували на посадах, перелік яких визначений частиною другою статті 61 Закону.

При заповненні, поданні а також при перевірці інформації про даних осіб в декларації родинних зв'язків кандидата на посаду судді виникають ряд складностей. З однієї сторони оприлюднення таких відомостей надасть можливість запобігти конфлікту інтересів в діяльності судді, наприклад у випадку родинних зв'язків кандидата на посаду судді з прокурором, особливо при роботі в одній місцевості (окрузі, місці, районі); з іншої чи не стане така інформація перепорою у участі у доборі на посаду судді. До того ж сам кандидат на посаду судді на момент подання декларації не може визначити чи є у нього з визначеною із переліку посадовою особою родинні зв'язки і яка їх ступінь, тим більше за відсутності законодавчого поняття «родинні зв'язки», хоча ч. 8 ст. 61 Закону такий перелік осіб частково визначений [1].

Постає питання чи буде невнесення до декларації таких осіб перепорою в подальшому участі у конкурсі, коли це зроблено кандидатом не умисно а за відсутності у нього інформації про даних осіб. І це має важливе значення, адже як визначено ч. 6 ст. 76 закону «якщо за результатами розгляду інформації Вища кваліфікаційна комісія суддів України дійде висновку про недостовірність (у тому числі неповноту) відомостей, поданих кандидатом на посаду судді у декларації родинних зв'язків, Комісія ухвалює вмотивоване рішення про припинення подальшої участі в доборі та призначенні кандидата на посаду судді» [1]. Тобто відсутність достовірної інформації у кандидата на посаду судді про родинні зв'язки і викладення інформації про них в декларації може стати підставою припинення участі у доборі на посаду судді.

Запровадження такого правового інструмент як декларація родинних зв'язків, що є новим для нашої правової системи, має позитивне значення оскільки, по-перше, оприлюднює діяльність і зв'язки судді як публічної особи; по-друге, є превентивним заходом усунення наявності конфліктну інтересів в роботі судді. Однак необхідно запобігти тому, щоб даний правовий інструмент не став запобіжником приходу в судову систему професійних суддів та інформативним елементом впливу на суддю а також підставою для його звільнення.

Такі запобіжники частково реалізовані в нормі ч. 5 ст. 76 Закону, відповідно до якої «У разі одержання інформації, що може свідчити про недостовірність (у тому числі неповноту) відомостей, поданих кандидатом на посаду судді у декларації родинних зв'язків, Вища кваліфікаційна комісія суддів України проводить перевірку зазначеної декларації та розглядає її на своєму

засіданні із запрошенням такого кандидата. Кандидат на посаду судді має право ознайомитися з цією інформацією, надати відповідні пояснення, спростувати та заперечити її» [1]. Таким чином законодавець залишає право кандидата на посаду судді обґрунтувати інформацію подану ним в декларації родинних зв'язків, що є цілком припустимим в процесі становлення такого правового інструмент діяльності судді (як і в цілому публічного службовця). Тим більше наявність у кандидата родинних зв'язків з посадовими особами, перелік яких визначено ст. 61 Закону не має впливати на негативну характеристику кандидата на посаду судді адже наявність у кандидата на посаду судді близьких родичів в судовій та правоохоронній системі не можна розцінюватись як негатив, навпаки це свідчить про спадковість професії, передання та отримання належного досвіду, виховання на цінностях поваги до закону та ін.

1. Про судоустрій та правовий статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII: *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545.

2. Про затвердження Порядку проведення контролю та повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування: Наказ Національним агентством з питань запобігання корупції від 15.04.2020 № 144/20. *Офіційний вісник України*. 2020. № 33. Стор. 49. Ст.1122.

3. Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 р. № 171. *Офіційний вісник України*. 2015. № 28. Стор. 115. Ст. 812.

Юлія Рябчук,
ад'юнкт кафедри
кримінального права та криминології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ПРАВА ЛЮДИНИ НА РІВНІСТЬ НА ПРИКЛАДІ ст. 161 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Рівність лежить в основі концепції прав людини та є запорукою їх дотримання. Саме принцип рівності стояв у витоків перших концепцій природного права людини. Він є проголошеним статтях 1, 2, 6, 7 Загальної декларації прав людини, та підґрунтям права свободи та особисту недоторканість, свободу думки, совісті і релігії, свободи вираження поглядів та заборони дискримінації у Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (статті 5, 9, 10, 14). Щодо національного законодавства, то право на рівність